

PROGRAM

ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI

W PILE

**Załącznik do uchwały Nr LII/532/98
Rady miejskiej w Pile z dnia 26.05.1998**

PIŁA - MAJ 1998

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. ZNACZENIE TURYSTYKI DLA ROZWOJU PIŁY.....	4
II. RYNEK TURYSTYCZNY.....	5
II.1. Rynek turystyczny w Polsce.....	5
II.2. Rynek turystyczny w Pile i województwie pilskim.....	6
III. SZANSE I ZAGROŻENIA DLA TURYSTYKI W PILE.....	8
IV. ROLA OTOCZENIA W ROZWOJU TURYSTYKI.....	11
IV.1. Walory naturalne Piły i okolic.....	11
IV.1.1. Walory ekosystemów leśnych i innych ekosystemów.....	11
IV.1.2. Walory ekosystemów wodnych.....	14
IV. 1.3. Obiekty chronionej przyrody.....	15
IV. 1.4. Szczególne wartości estetyczno-widokowe.....	16
IV.2. Walory antropogeniczne Piły i okolic.....	16
IV. 2.1. Krajobrazy o charakterze kulturowym: miejskim i wiejskim.....	16
IV. 2.2. Dobra kultury materialnej.....	16
IV. 2.3. Walory zainwestowania turystycznego w środowisko przyrodnicze.....	19
V. INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA.....	21
V. 1. Dostępność komunikacyjna.....	21
V. 2. Baza noclegowa.....	22
V. 5. Informacja turystyczna.....	27
V. 6. Oferta imprezowa.....	28
V. 7. Usługi organizatorów wypoczynku i turystyki.....	29
V.8. Inne walory zagospodarowania turystycznego.....	29
VI. PRODUKT TURYSTYCZNY PIŁY I MIKROREGIONU.....	30
VII. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE.....	33
Załącznik nr 1. Harmonogram realizacji programu rozwoju turystyki i rekreacji w Pile.....	34

WSTĘP

Turystyka staje się coraz znaczącą dziedziną rozwoju gospodarczego. Rozwój różnych typów usług turystycznych może w istotnym stopniu wpłynąć na wzrost obrotów handlowych, dochodów budżetowych, przyspieszyć restrukturyzację gospodarki oraz zmniejszyć bezrobocie.

Region piłski z racji występowania licznych walorów przyrodniczych, atrakcji turystycznych został zakwalifikowany do regionów charakteryzujących się wysoką atrakcyjnością turystyczną. Piła może stanowić dogodną bazę z uwagi na rozwiniętą infrastrukturę turystyczną oraz atrakcyjne położenie.

Zarząd Miejski w Pile podjął inicjatywę zintegrowania swoich działań wspólnie z działaniami gmin otaczającymi Piłę. Powołany został Mikroregion Piłski w skład którego weszły gminy: Kaczory, Ujście, Miasteczko Krajeńskie, Szydłowo, Trzcianka, Krajenka.

Przedstawiciele Zarządów i Rad Gmin spotykali się wielokrotnie podejmując inicjatywy mające na celu m.in. rozwój turystyki i rekreacji (inwentaryzacja infrastruktury, bazy turystycznej, wspólna promocja Mikroregionu).

W listopadzie 1997r. powołana została przez Prezydenta Miasta Piły Rada Programowa rozwoju turystyki i rekreacji w skład której weszli przedstawiciele : biur podróży; hotelu Rodło; Wydz. Ochrony Środowiska oraz Wydz. Kultury i Sportu Urzędu Wojewódzkiego w Pile; Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Pile; Wydz. Architektury, Wydz. Kultury i Sportu oraz Wydz. Promocji i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Pile.

W wyniku prac przedstawicieli Mikroregionu Piłskiego i Rady Programowej, zgodnie z założeniami „Strategii Rozwoju Województwa Piłskiego - Turystyka” , „Strategii Rozwoju - Piła 2000+” powstały zapisy „Programu rozwoju turystyki i rekreacji w Pile”.

Program określa zadania do zrealizowania przez Gminę Piła, gminy Mikroregionu jak i podmioty gospodarcze działające komercyjnie.

Podstawą do rozpoczęcia działań jest podjęcie prac przygotowawczych, badawczych i planistycznych umożliwiających skonkretyzowanie i oszacowanie zadań inwestycyjnych.

W programie znalazły się zadania już rozpoczęte, zapisane w „Strategii Rozwoju - Piła 2000+”, ujęte w budżecie Gminy Piła na 1998r. jak również zadania nowe niezbędne dla rozwoju turystyki i rekreacji Piły i Mikroregionu. Traktując kompleksowo problematykę potrzeb „może on stanowić materiał pomocniczy przy opracowywaniu budżetów gminy na kolejne lata. Realizacja zapisanych w nim zadań wymagać będzie systematycznych, długofalowych działań, popartych stałym monitorowaniem potrzeb rynku turystycznego oraz aktywną promocją Piły i Mikroregionu.

I. ZNACZENIE TURYSTYKI DLA ROZWOJU PIŁY

Turystyka rozumiana zarówno jako dziedzina gospodarki narodowej i jako zjawisko społeczne charakteryzuje się cechami, które w istotny sposób wpływają na rozwój obszaru pełniącego rolę miejsca docelowego. Rozwój turystyki generuje szereg pozytywnych, kompleksowych zmian gospodarczych i poza gospodarczych.

Rozpatrywana w kontekście przyjazdu gości do naszej miejscowości i w kontekście rekreacji nas samych, turystyka wymusza konkretne, pomysłowe działania w celu skonstruowania jak najbardziej atrakcyjnej oferty turystycznej, która z kolei wymaga dogodnej infrastruktury technicznej, sprawnej promocji i właściwego wykorzystania lokalnych zasobów, tak, by ukazać ich piękno i atrakcyjność. Przy tworzeniu oferty należy wziąć pod uwagę liczne i częstokroć skomplikowane uwarunkowania i ograniczenia. Turystyka jest dziedziną, która dostarczając wielu korzyści, powinna racjonalnie korzystać ze środowiska. Wynikiem zabiegów o turystykę i turystów, o prawidłowe kształtowanie funkcji rekreacyjnej są liczne efekty.

Najczęściej zwraca się uwagę na:

1. Wzrost wpływów w skali regionu, gminy, w tym:
 - wzrostu dochodów gminy i budżetu,
 - zwrotu nakładów zainwestowanych w infrastrukturę turystyczną.
2. Powstanie nowych miejsc pracy.
3. Szeroko pojęty rozwój gospodarczy, aktywizacja gospodarcza.
4. Wzrost znaczenia miejscowości.
5. Stworzenie sprawnego systemu rekreacji dla ludności miejscowej.

Turystyka jest dziedziną, na którą wpływa rozległy kompleks uwarunkowań. Zależy od wielu czynników, ich istnienia i dynamiki zmian. Stąd też działania w tym sektorze muszą ulegać ciągłej aktualizacji i weryfikacji. Żadna instytucja, miejscowość, region nie może izolować się z otoczenia, a wręcz przeciwnie- w ich interesie leży czerpanie z przymiotów, walorów bliższego i dalszego sąsiedztwa. Dlatego też rozwój turystyki w Piłę należy kształtować w powiązaniu z rozwojem turystyki w sąsiednich gminach, w województwie, w makroregionie Wielkopolski. Konieczne jest uwzględnianie tendencji występujących w krajowym i międzynarodowym ruchu turystycznym.

Piła- blisko 80-tysięczny ośrodek miejski o znaczeniu lokalnym i regionalnym musi skupić się na zróżnicowanej ofercie rekreacyjnej przeznaczonej dla własnych mieszkańców

i gości z zewnątrz. Kwestia sposobu realizacji tych zamierzeń, roli i możliwości Piły w zakresie rekreacji i turystyki, zależy od przyjętej przez gminę polityki kształtowania i rozwoju turystyki

II. RYNEK TURYSTYCZNY

II.1. Rynek turystyczny w Polsce.

W 1997 r. Polska znalazła się w grupie krajów o najszybszym tempie wzrostu przychodów dewizowych z turystyki. Największym rynkiem podróży dla naszego kraju są kraje sąsiednie. Według wstępnych danych Światowej Organizacji Turystyki, w minionym roku Polska znalazła się na 8 miejscu pod względem liczby przyjętych turystów zagranicznych - 19,56 mln oraz na 11 pozycji (w 1996 roku -14 miejsce) pod względem wpływów dewizowych z turystyki - 9 mld dolarów.

W 1996 roku odwiedziło Polskę 87,4 mln gości zagranicznych, z których 19,5 mln stanowili turyści, czyli osoby korzystające przynajmniej z jednego noclegu. Najliczniej odwiedzali nas Niemcy (46,7 mln) i Czesi (18,5 mln).

Polska jest nie tylko krajem recepcyjnym. W coraz większym zakresie generuje zagraniczny ruch turystyczny, a ruch krajowy w turystyce polskiej odgrywa najważniejszą rolę. W 1996 r. mieszkańcy Polski odbyli ponad 66 mln krajowych podróży z co najmniej jednym noclegiem. Systematycznie wzrasta aktywność turystyczna polskiego społeczeństwa.

1. Tendencja wzrostu wydatków cudzoziemców w Polsce jest pozytywna- wydatki rosną i w dużej mierze pochodzą z turystyki przygranicznej. Struktura wpływów dewizowych w turystyce w 1996 r. wyglądała następująco:

54 % wpływów- Niemcy
21% ===== - kraje byłego ZSRR
12% ===== - Czechy i Słowacja
13% ===== - inne kraje.

2. Polska pełni rolę tzw. kraju drugiego wypoczynku, goszcząc turystów przybywających, by spędzić u nas swoje drugie, krótsze wakacje.

3. Przewaga ruchu turystycznego na świecie, to tzw. ruch sąsiedzki. Największy jest tam, gdzie sąsiad jest krajem generującym turystykę, a Niemcy są jednym z rynków o największym popycie na turystykę.

- tendencje obserwowane na rynku niemieckim:

- w 1996 r. wzrosła średnia długość pobytu w Polsce
- nastąpił znaczny wzrost podróży służbowych i w interesach, z czym wiąże się wzrost liczby noclegów w hotelach.

- rosną wydatki na osobę i na dzień pobytu (również jako efekt wzrostu cen w Polsce)
- zaznacza się duży udział turystyki miejskiej przy jednoczesnym wzroście liczby pobytów wypoczynkowych nad morzem.
- pogarszają się oceny pobytu w Polsce (dotyczy zwłaszcza kosztów i warunków sanitarnych).

4. Wyraźnie zaznacza się coraz większa rola turystów ze Wschodu- wydają duże sumy, następuje znaczny wzrost wydatków Białorusinów i Ukraińców.

- tendencje obserwowane na rynku rosyjskim:

- rośnie długość pobytu i wydatków w Polsce, zwłaszcza osób motywowanych turystycznie
- więcej pobytów w rejonach górskich i nadmorskich, więcej pierwszych wizyt.

- tendencje na rynku litewskim, białoruskim i ukraińskim

- wzrost przyjazdów jednodniowych przewyższa wzrost przyjazdów turystycznych,
- rośnie ruch tranzytowy.

5. Następuje wzrost zainteresowania „zieloną turystyką”- przychylną przyrodzie i środowisku oraz wzrost zainteresowania wypoczynkiem czynnym i turystyką poznawczą.

6. Rozwija się turystyka weekendowa, służbowa i motywacyjna.

7. Polska stanowi istotny ośrodek turystyki tranzytowej.

8. Duże aglomeracje w Polsce: Warszawa, Poznań, Kraków, Katowice, Wrocław, Gdańsk stanowią najważniejsze środowisko kształtujące i aktywizujące krajowy rynek turystyczny.

9. Liczba podróży krajowych rośnie i wynika przede wszystkim ze wzrostu podróży krótkich (2-4 dni).

10. Bazę noclegową dla blisko połowy wyjazdów krajowych stanowi dom krewnych lub znajomych, ale systematycznie wzrasta rola hoteli i kwater prywatnych.

11. W latach 1993-96 największy udział w ogólnej liczbie podróży krajowych miały województwa nadmorskie, ale największa dynamika cechowała województwa pojezierne.

II.2. Rynek turystyczny w Pile i województwie pilskim

Województwo pilskie z uwagi na posiadane walory środowiska przyrodniczego oraz korzystne połączenia komunikacyjne należy do jednych z najbardziej atrakcyjnych województw kraju.

Ruch turystyczny w Pile i województwie, to przede wszystkim ruch krajowy. W 1995 roku na pobyty ponad 3-dniowe przybyło do województwa 130 000 turystów, z których 29 000 stanowili turyści zagraniczni, a 101 000 turyści krajowi. Według przeprowadzonej przez Wydział Kultury i Sportu UW w Pile analizy przychodów z turystyki wynika, że wpływy z turystyki wyniosły ok. 13 490 tys. zł. Wśród turystów zagranicznych dominują Niemcy, obywatele krajów byłego ZSRR i krajów Beneluxu.

Motywami przyjazdów turystycznych są przede wszystkim :

- wypoczynek, rekreacja , wakacje - ok.. 36% przyjazdów,
- odwiedziny u znajomych i krewnych - ok. 20% przyjazdów,
- sprawy zawodowe, interesy - ok. 20 % przyjazdów,
- cele religijne i turystyka sentymentalna - ok.10% przyjazdów,
- tranzyt - ok. 10%,
- cele zdrowotne - ok. 2 % przyjazdów,
- inne cele - ok. 2%.

W prognozie zawartej w Strategii Rozwoju Województwa Pilskiego założono utrzymanie się w najbliższych latach motywacji przyjazdów oraz rozmiarów turystyki w pilskiem. Potwierdzono zasadność uznania turystyki za dziedzinę gospodarki wpływającej pozytywnie na rozwój województwa.

III. SZANSE I ZAGROŻENIA DLA TURYSTYKI W PIŁE

Każda ocena powinna być obiektywna, każda dziedzina życia pełna jest wad i zalet, podobne właściwości wykazuje turystyka. Jej rozwój warunkowany jest wieloma czynnikami, które w mniejszym lub większym stopniu wpływają na obecne i perspektywiczne możliwości rozwoju. Jednocześnie turystyka, jak żadna inna sfera działalności człowieka może stanowić o rozwoju i zwiększać potencjał materialny i niematerialny obszaru, na którym funkcjonuje.

Turystyka zawsze napotyka na szereg barier i ograniczeń. W warunkach Piły, najważniejsze szanse i zagrożenia wypływają z uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych (kraju, Makro i Mikroregionu).

ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH

Uwarunkowania pozytywne (szanse)
1. Położenie geograficzne Piły- atrakcyjny obszar rzeźby młodoglacjalnej, otoczenie rozległymi kompleksami leśnymi
2. Rosnące zainteresowanie turystyką w Polsce
3. Rosnące zainteresowanie turystyką na terenach „ekologicznie czystych”
4. Dobre położenie na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych Polski
5. Atrakcyjność turystyczna sąsiednich regionów i gmin
6. Współpraca z gminami sąsiednimi
7. Tradycje turystyczne województwa i regionu
8. Poprawiający się stan czystości wód i powietrza
9. Napływ inwestorów i kapitału
10. Promocja walorów turystycznych Polski i makroregionu Wielkopolska
11. Zainteresowanie mieszkańców dużych miast wypoczynkiem w piłskim
12. Zainteresowanie województwem turystów niemieckich

Uwarunkowania negatywne (zagrożenia)
1. Zły stan czystości wód
2. Obniżenie się mobilności turystycznej mieszkańców kraju
3. Obniżenie się poziomu zamożności mieszkańców kraju
4. Brak formalnych unormowań i rzeczywistej strategii rozwoju turystyki w Polsce.
5. Dominacja organizacji turystyki wyjazdowej nad przyjazdową w biurach turystycznych
6. Zły stan dróg
7. Brak poczucia bezpieczeństwa

8. Zły stan informacji turystycznej o Polsce i jej regionach; słaba promocja
9. Migracja zanieczyszczeń środowiska
10. Zły stan obiektów - walorów dóbr kultury, przede wszystkim pałaców i dworów
11. Zaniedbanie małych miejscowości, brak porządku i ładu w większości miejscowości
12. Za mało zróżnicowanie infrastruktury turystycznej pod względem standardu i cen

ANALIZA UWARUKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH

Uwarunkowania pozytywne (szanse)
1. Przyrodnicze walory turystyczne
2. Duża baza noclegowa i duża baza miejsc konferencyjnych
3. Współpraca z miastami bliźniaczymi
4. Tradycje turystyczne
5. Postać Stanisława Staszica
6. Przychylność społeczności lokalnej i władz miasta dla rozwoju turystyki
7. Promocja miasta na imprezach krajowych i zagranicznych
8. Wzrastająca dbałość o estetykę miasta i zmianę charakteru zabudowy
9. Rozszerzanie się oferty rekreacyjnej i turystycznej
10. Istnienie infrastruktury turystycznej i paraturystycznej
11. Aktywność rekreacyjna mieszkańców

Uwarunkowania negatywne (zagrożenia)
1. Brak wysokiej rangi zabytków historycznych
2. Zanieczyszczenie powietrza - strefy nieprzyjemnych zapachów
3. Obniżanie się zwierciadła wody w jeziorach.
4. Brak sprawnego systemu informacji turystycznej
5. Niedrożny układ komunikacyjny
6. Brak koordynacji branży turystycznej (efekt braku koordynacji turystyki w Polsce)
7. Brak poczucia bezpieczeństwa publicznego
8. Niedoskonały stan infrastruktury turystycznej (obiekty, szlaki)
9. Za mało zróżnicowanie infrastruktury turystycznej pod względem standardu i cen

Jedną z podstawowych barier rozwoju turystyki w Polsce jest brak systemowych rozwiązań sterujących koordynacją, podziałem kompetencji między sektorem prywatnym, rządowym a samorządowym.. Utrudnia to sprawne działanie, stanowi przyczynę wielu nieefektywnych działań.

Mimo zwiększonego zainteresowania przyjazdami do Polski turystów zagranicznych, głównie naszych sąsiadów, nadal funkcjonuje niezbyt zachęcający wizerunek Polski, jako kraju zaniedbanego, pełnego nieporządku, braku bezpieczeństwa i kompetencji organizacyjnych, o którym i w którym trudno zdobyć potrzebne informacje. Wśród przybywających do naszego kraju turystów niemieckich ponownie, po krótkiej poprawie, dominują oceny negatywne.

Zauważa się nieumiejętność wykorzystania potencjału turystycznego, pewną niemożność przyciągnięcia gości na tzw. pierwszy pobyt i skłonienie ich do ponownych odwiedzin. Promocja turystyczna Polski jest niedoskonała. Niedoskonałej promocji towarzyszy niedoskonałość oferty turystycznej i nie najlepszy stan infrastruktury turystycznej i paraturystycznej. Poprawa tego stanu wymaga wielkiego wysiłku.

Do celów opracowania i wdrożenia programu turystycznego niezbędne jest wyodrębnienie barier- słabych stron gminy istotnych w rozwoju turystyki i rekreacji. W sferze działań i odpowiedzialności gminy leży przede wszystkim likwidacja przeszkód o podłożu wewnętrznym.

Należy do nich zaliczyć:

- Brak opracowań naukowo-badawczych o możliwościach wykorzystania walorów przyrodniczych dla potrzeb rekreacji i różnych form wypoczynku.
- Brak kompleksowego podejścia w zakresie planowania przestrzennego do funkcji turystyki i rekreacji w mieście.
- Poprawę wizerunku miasta. Krajobraz zabudowy powojennej jest nieciekawym i nieatrakcyjnym dla turysty i wypoczywającego. Należy dbać o estetykę budynków, doprowadzić do renowacji zabudowy przedwojennej, wprowadzać formy tzw. małej architektury, do której często zalicza się zieleń trwałą i nietrwałą (roślinność zielna-kwiaty).
- Dalszą poprawę stanu dróg poprzez ulepszenie stanu istniejących, przede wszystkim tych, które prowadzą do miejsc atrakcyjnych turystycznie.
- Przeciwdziałanie, likwidację barier wynikających ze złego stanu środowiska: doprowadzenie wód płynących i stojących do stanu czystości; dbałość o dobry stan powietrza atmosferycznego przez likwidację lokalnych źródeł zagrożeń. Konieczne jest wspólne działanie wielu gmin, szczególnie w przypadku dbałości o stan czystości wód i powietrza.
- Wyznaczenie i zagospodarowanie turystyczne jezior. Możliwym jest, że rolę taką spełniać będzie zbiornik Koszyce.
- Doprowadzenie do funkcjonowania sprawnego systemu informacji turystycznej.
- Systematyczna poprawa stanu bazy turystycznej.
- Doprowadzenie do poczucia bezpieczeństwa publicznego.

Nie są to wszystkie bariery, lecz jedynie najważniejsze. Ich likwidacja wymaga zintegrowanych działań wielu podmiotów. Istotnym wymogiem jest stały monitoring turystyczny w gminie i Mikroregionie oraz ciągła konieczność weryfikacji i aktualizacji założeń teoretycznych i konkretnych działań.

IV. ROLA OTOCZENIA W ROZWOJU TURYSTYKI

Piła, jako duży ośrodek miejski o znaczeniu regionalnym, posiadający jedną z lepiej rozwiniętych baz turystycznych województwa, szczególnie w zakresie bazy noclegowej i gastronomicznej, może osiągnąć liczne korzyści z nastawienia się na obsługę ruchu turystycznego obecnego w regionach turystycznych województwa..

Piła i sąsiadujące z nią gminy - Ujście, Trzcianka, Szydłowo, Miasteczko Krajeńskie, Krajenka, Kaczory (nazywane dalej Mikroregionem), może obsługiwać turystów przybywających do Drawieńskiego Parku Narodowego, Szwajcarii Chodzieskiej, Krajny, na Pojezierze Wałeckie i Pałuki.

Uatrakcyjnienie miejskiej oferty turystycznej o elementy z gmin i regionów sąsiednich może przynieść liczne korzyści nie tylko Pile, ale i pozostałym miejscowościom . Wspólne działanie

może owocować oczekiwanymi, wymiernymi i niewymiernymi efektami. Turysta podróżuje, zwiedza i oczekuje. Przygotowanie interesującej oferty w oparciu o walory miasta, województwa oraz Makroregionu Wielkopolski staje się nieodzownym, fundamentalnym warunkiem rozwoju turystyki w Pile i okolicach.

IV.1. Walory naturalne Piły i okolic

Piła i jej okolice noszą znamiona stosunkowo (wobec innych obszarów Polski) nieskażonego środowiska. Pomimo istnienia zakładów uciążliwych dla środowiska, piłskie jest postrzegane jako region o dobrym stanie środowiska. Duża powierzchnia leśna, systematycznie poprawiający się stan czystości wód płynących i stojących, obecność zasobnych łowisk

rzecznych i jeziornych niezwykle silnie oddziałuje na wyobrażenia turystyczne przyjezdnych i sprawia, że jedną z liczniejszych grup turystów przybywających do Piły i jej okolic stanowią mieszkańcy regionów uznanych za „obszary ekologicznego zagrożenia” Górnego Śląska, aglomeracji Szczecina i Poznania.

IV.1.1. Walory ekosystemów leśnych i innych ekosystemów.

Większość powierzchni leśnych Piły i jej sąsiedztwa należy do siedliska boru świeżego, boru mieszanego świeżego i boru suchego. Bór świeży i bór mieszany są siedliskami stosunkowo dobrze znoszonymi penetrację turystów i jednocześnie korzystnie wpływają na ich samopoczucie. Siedliska boru suchego i siedlisk wilgotnych (bór wilgotny, bór mieszany wilgotny, las wilgotny, bór bagienny, łągi i olsy) z uwagi na liczne uwarunkowania nie mogą służyć celom rekreacji.

Względnie niskie zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów- większość powierzchni leśnych, to monokultury sosny z domieszkami brzozy, dębu i świerka -obniża potencjalne walory rekreacyjne lasów. Istotną przeszkodą w wykorzystaniu lasów dla rekreacji jest ich młody wiek. Dominują lasy należące do drugiej klasy wieku (21-40 lat), które z powodu znacznego zagęszczenia drzewostanu ograniczają ich przydatność dla rekreacji.

Więszym zróżnicowaniem- siedliskowym, gatunkowym i wiekowym charakteryzują się bory i lasy w okolicach:

- Krajenki- między wsią Czajcze a Wąsosz,
- Kaczor- między Kaczorami a Byszkami,
- Trzcianki- między Sarczem a Smolarnią
- wokół jezior i wzdłuż rzek.

Południowa część Mikroregionu- Pradolina Noteci w okolicach Ujścia, w gminie Trzcianka, Kaczory i Miasteczko Krajeńskie cechuje się wysokiej jakości walorami środowiska związanymi z obecnością rozległych i malowniczych łąk, pastwisk, zarośli i turzycowisk. Jednocześnie ciekawa, dobrze widoczna strefa graniczna między lasami, polami uprawnymi, łąkami i obszarami zabudowanymi jest bardzo atrakcyjna dla wielu form rekreacji- przede wszystkim dla agroturystyki, krajoznawstwa i turystyki przyrodniczej.

Typ siedliska	Lokalizacja	Wpływ siedliska na rekreanta	Preferowane kierunki użytkowania
1. Bory sosnowe- bór świeży	- kompleks leśny wokół Piły poza rozproszonymi, niewielkimi skupieniami innych siedlisk - duże powierzchnie wokół Trzcianki, Miasteczka Krajeńskiego i Kaczor	- oddziałują leczniczo na choroby układu oddechowego - substancje lotne obniżają ciśnienie krwi i wpływają tonizująco na układ nerwowy - przeciwwskazania: osoby starsze; osoby z niskim ciśnieniem tętniczym; podatne na migreny - ograniczają sprawność ruchową, spowalniają refleks	- bory świeże nadają się do ograniczonej penetracji swobodnej - korzystne miejsce lokalizacji szpitali, sanatoriów.
2. Bory mieszane- bór mieszany świeży	-niewielkie skupienia wokół Piły,m.in. nad Jez. Bagiennym, Rudnickim, w okolicach Piły Kaliny -okolice Kaczor, Krajenki,Trzcianki	- optymalne warunki wypoczynku dla osób w różnym wieku i stanie zdrowia	- środowisko borów mieszanych nadaje się dla wszystkich form wypoczynku - optymalne warunki dla lokalizacji obiektów wypoczynkowych -elastyczność siedlisk pozwala na ich dowolne kształtowanie
3. Łęgi nadrzeczne	- wzdłuż Noteci, Gwdy, Głomii, Dobrzycy, Rurzycy i innych rzek.	- stymulują naturalną odporność organizmu - uciążliwe dla alergików w okresie kwitnienia traw	- postać zdegradowana lasu może być użytkowana dla wypoczynku czynnego i biernego, głównie typu weekendowego.

4. Łąki i pastwiska świeże	- Pradolina Noteci- gmina Trzcianka, Ujście, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie	- wielkie kompleksy łąk i pastwisk o zmienionym składzie gatunkowym nie mają większego znaczenia zdrowotnego - łąki śródleśne pobudzają układ odpornościowy i psychiczny - niekorzystne dla alergików - czynnikiem ograniczającym wykorzystanie jest masowe występowanie uciążliwych owadów.	- użytki zagospodarowane powinny być wyłączone z użytkowania rekreacyjnego, dozwolone jest jedynie poruszanie się po drogach i ścieżkach - łąki śródleśne i przywodne mogą być bez ograniczeń wykorzystywane jako miejsce plażowania, biwakowania, uprawiania sportu. - ze względu na wysoką wartość rekreacyjną, nie należy wchodzić na nie z zabudową trwałą.
5. Zbiorowiska polne i ruderalne	- rozproszona; wszystkie gminy, a przede wszystkim Szydłowo, Kaczory, Krajenka - Piła: charakter taki posiadają tereny na wschód od Zbiornika Koszyce	- tereny rolnictwa tradycyjnego są neutralne zdrowotnie dla wypoczywających - rolnictwo intensywne, sadownictwo- wpływ negatywny - zbiorowiska ruderalne (np. ugory) wpływają pozytywnie na układ krwionośny i oddechowy; negatywny wpływ wywierają na alergików.	- tereny rolnictwa tradycyjnego mogą być wykorzystywane jako miejsca spacerów, wędrówek, zabaw ruchowych na drogach i ścieżkach - zbiorowiska ruderalne mogą być wykorzystywane jako miejsca rekreacji masowej, boisk sportowych, tereny zabaw dziecięcych.

Jednym z najważniejszych walorów Piły jest system zieleni miejskiej, łączący się z okalającymi miasto lasami. Często odwiedzane i lubiane przez mieszkańców skupiska zieleni stanowią podstawową, dostępną dla wszystkich bazę wypoczynkową miasta. Zalicza się do niej przede wszystkim:

1. Park Miejski im. Stanisława Staszica.
2. Park przy ul. Ceglanej.
3. Park przy Al. Wojska Polskiego
4. Plac Zwycięstwa.
5. Plac Inwalidów.
6. Wyspa na Gwdzie.
7. Bulwary nadrzeczne.
8. Bulwary Chatellerault.
9. Park przy ul. Śniadeckich.
10. Zielen szpalerowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

IV.1.2. Walory ekosystemów wodnych

Jeziora

W porównaniu do innych regionów Pojezierza Południowopomorskiego, Piła i jej sąsiedztwo posiada znacznie mniejszą liczbę jezior. Mniejsza ich ilość nie stoi jednak na przeszkodzie, by właściwie je zagospodarować i uczynić z nich prawdziwą atrakcję turystyczną, co jest bardzo istotne nie tylko dla potencjalnych turystów, ale i dla ludności miejscowej.

Na terenie miasta Piły znajduje się 8 jezior i 1 sztuczny zbiornik retencyjny- Zbiornik Koszyce.

1. Jezioro Rudnickie
2. Jezioro Mały Kuźnik
3. Jezioro Duży Kuźnik
4. Jezioro Okoniowe
5. Jezioro Płotki (Płocie)
6. Jezioro Jeleniowe (Piaseczno)
7. Jezioro Bagienne
8. Jezioro Piaszczyste (Święte, Piaskowe)
9. Zbiornik Koszyce

Jeziora Mikroregionu zlokalizowane są w czterech charakterystycznych skupieniach:

1. Między Głubczynem a Zelgniewem: Jez. Wapieńskie, Kleszczynek, Stare, Głubczyn Mały i Głubczyn Wielki.
2. W sąsiedztwie Piły: Zbiornik Koszyce, Jezioro Rudnickie, Płotki, Jeleniowe, Bagienne, Czarne, Piaszczyste, Leśne oraz Jez. Łachotka w pobliżu Nowej Łubianki.
3. W sąsiedztwie Trzcianki: Jez. Sarcz, Moczyłko, Bąblino, Straduńskie, Długie.
4. W sąsiedztwie Kaczor: Jez. Kopcze, Proboszczowskie, Bobrowo.

Zagospodarowaniem turystycznym odznaczają się: Płotki, Sarcze, Długie, Straduńskie i Głubczyn Wielki. Stan czystości wszystkich jezior nie jest znany. Do kąpieli nie dopuszcza się m.in. Zbiornika Koszyce .

Wymienione akweny charakteryzują się licznymi walorami- atrakcyjnym ze względów estetycznych położeniem, możliwością organizowania spływów kajakowych, wycieczek krajoznawczych wzdłuż strefy brzegowej, kąpieli i plażowania. Przedstawiają wysoką wartość dla wędkarzy, oprócz Bagiennego i Okoniowego wszystkie z nich są udostępniane dla wędkarstwa.

Wszystkie skupienia jezior leżą w otoczeniu kompleksów leśnych, co predestynuje je do pełnienia roli lokalnych obszarów turystycznych.

Jeziro Długie i Straduńskie stanowią początkową część szlaku kajakowego Bukówki.

Zbiorniki wodne znajdujące się w granicach miasta zawsze- bezpośrednio lub pośrednio służą rekreacji. Centrum wypoczynku Piły- Jez. Płotki ulega niepokojącym zmianom obniżania się zwierciadła wody. Plany zagospodarowania przestrzennego miasta jednoznacznie wskazują na Zbiornik Koszyce jako na perspektywiczny obszar wypoczynkowy miasta.

Rzeki

Rangę Piły, jako miasta rozwijającego turystykę podnosi Gwda, malowniczo meandrująca przez miasto. Obszary nadbrzeżne wraz z usypaną przez człowieka wyspą są chętnie odwiedzanymi trasami spacerowymi, a korytem rzeki przebiega ciekawy szlak kajakowy, wiodący z miejscowości Drężno do Ujścia. Interesującymi szlakami kajakowymi są liczne dopływy Gwdy, m.in. Piława, Rurzyca i Głomia. Wijące się rzeki i ich piękne doliny dodają uroku Mikroregionowi, a ich korytami przebiegają malownicze szlaki kajakowe.

Rzeki ważne są nie tylko dla kajakarzy. Przy doprowadzeniu ich wód do stanu czystości mogą stać się atrakcyjnymi kąpieliskami i miejscami plażowania. Walorami wędkarskimi przewyższają jeziora. Większość tutejszych rzek, poza Notecią i nizinnymi odcinkami Gwdy zalicza się do rzek górskich. Potencjał rekreacyjny, którym wykazują się rzeki może odgrywać rolę promotora turystyki aktywnej w regionie.

IV. 1.3. Obiekty chronionej przyrody

Piła, jako jedno z niewielu miast ma w swoich granicach rezerwat przyrody- rezerwat „Kuźnik”, którego historia ustanowienia sięga czasów przedwojennych. Ciągłość jego ochrony i pielęgnacji jest bezsprzecznym osiągnięciem. Krajobrazowy „Kuźnik” chroni specyficzny krajobraz leśno- jeziorny. Na północny-wschód od Kaczor leży torfowiskowy, chroniący roślinność torfowiskową z rzadkimi gatunkami turzyc rezerwat „Torfowisko Kaczory”. Blisko granic Mikroregionu znajduje się rez. „Smolary” z okazałym dębem „Wojtkiem”.

Wysoka wartość przyrodnicza i znaczny potencjał rekreacyjny obszaru spowodowały, że część Mikroregionu objęto obszarami chronionego krajobrazu

* Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy- gm. Krajenka, Kaczory, Szydłowo, Piła.

* Dolina Noteci- gm. Kaczory, Ujście, Trzcianka, Miasteczko Krajeńskie i Piła.

Ich walory są różnorokie; począwszy od krajoznawczych- przyrodniczych i kulturowych, skończywszy na naukowych, dydaktycznych oraz istotnych dla turystyki aktywnej- kajakarstwa i wędkarstwa.

Stanowiska roślin chronionych i ostoje zwierząt wskazują na bogate zasoby przyrodnicze terenu, co jest wizytówką obszaru i ważnym dla turystów wabikiem.

Również krajobraz miejski Piły dostarcza interesujących obiektów środowiska przyrodniczego. W wielu parkach, skupiskach zieleni rosną cenne starodrzewy, rzadkie okazy drzew i krzewów. W Parku Miejskim znaleźć można nibyjudaszowca japońskiego, jabłoń jagodową, dąb dachówkowaty, miłorzęba trójklapkowego. Ponad 40 wartościowych okazów drzew w Pile otrzymało statut pomnika przyrody. Dominują wśród nich dęby szypułkowe, dołączają do nich topole czarne i białe, klony srebrzyste, kasztanowce, buk zwyczajny, lipa drobnolistna i wiąz polny. Najbardziej okazałe są dęby szypułkowe; niektóre z nich osiągają ponad 400 cm w obwodzie pnia.

IV. 1.4. Szczególne wartości estetyczno-widokowe

Doliny rzeczne na czele z Pradolina Noteci, zbiorniki wodne wtopione w rozległe kompleksy leśne, strefy brzeżne między różnymi rodzajami użytkowania- polami, lasami, jeziorami, łąkami wywierają niezapomniane wrażenie i korzystny wpływ na samopoczucie odwiedzających. Poprzez swoją różnorodność aktywizują, skłaniając do czynnego wypoczynku.

Dominująca tonacja zieleni nieodparcie kojarzy się z wypoczynkiem aktywnym, decyduje o szybkiej regeneracji sił, czego skutkiem bywają ponowne odwiedziny.

Doskonała panorama okolicy rozciąga się z Góry Dąbrowy k. Szydłowa, krawędzi Pradoliny Noteci w Ujściu i z Góry Rządowskiej oraz Wzgórz Morzewskich k. Kaczor.

IV.2. Walory antropogeniczne Piły i okolic

IV. 2.1. Krajobrazy o charakterze kulturowym: miejskim i wiejskim

Zainteresowaniem turysty cieszą się także krajobrazy przekształcone przez człowieka. Pola uprawne, łąki, gospodarstwa wiejskie są istotne dla zwolenników agroturystyki i turystyki wiejskiej, turysty- krajoznawcy. Atrakcje tego rodzaju proponują gminy wiejskie. Gospodarstwo agroturystyczne funkcjonuje jedynie w Śmiłowie, gm. Kaczory.

Sympatycy wypoczynku w miastach mogą korzystać z jego zasobów rekreacyjnych (baza turystyczna), zasobów przyrodniczych i programu imprez kulturalnych.

IV. 2.2. Dobra kultury materialnej

W zniszczonej podczas II wojny światowej Pile przetrwało niewiele zabytków lub obiektów o znaczeniu historycznym. Zabudowa przedwojenna została zastąpiona pozbawioną smaku i charakteru powojenną.

Ze względów krajoznawczych nadrzędną rolę odgrywają następujące obiekty:

Wpisane do rejestru zabytków:

- Kościół p.w. św. Antoniego, 1928-30
- Kościół p.w. św. Rodziny, 1912-15
- Kościół p.w. Stanisława Kostki, 1895-96
- obiekt byłego Arsenалу (ul. 1 Maja 1), 1843-44
- obiekt byłego Konsulatu RP (ul. Browarna 7), I ćw.XIX w.
- obiekt byłego Domu Strzeleckiego (ul. Chopina 1), 1896 r.
- dom Staszica, poł. XVIII w.
- cmentarz katolicki przy ul. Asnyka
- cmentarz katolicki przy ul. Powstańców Wlkp.
- cmentarze wojenne z 1914 r. i z 1945 r.
- cmentarz choleryczny przy szosie bydgoskiej.

Objęte ochroną konserwatorską, m.in.:

- Konsystorz Ewangelicki (północna strona Placu Staszica), 1920- 30
- Seminarium Nauczycielskie, ob. SP nr 7, 1902-1904
- Muzeum, ob. Kasyno Policji, 1920-30
- Zespół dworca PKP, od XIX w.
- dom leśnictwa Płotki, poł. XIX w.
- stacja PKP Piła Kalina, k. XIX w.
- Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej z 1893 r.
- Loża Masońska, obecnie Wyższa Szkoła Biznesu, II poł. XIX w.
- altana, Park Miejski, 1904 r..
- wieża ciśnień, ul. Lotnicza, pocz. XX w.
- Młyn wodny, Al. Niepodległości 158, k.. XIX w.

Potencjał walorów dóbr kultury podnoszą cenne obiekty o znaczeniu historycznym znajdujące się w gminach sąsiednich. Wiele z nich jest na tyle interesujących, by pełnić rolę atrakcji turystycznej.

Kościóły , obiekty kultu religijnego:

- Dziembowo, Śmiłowo, Morzewo, Dolaszewo, Krępsko, Pokrzywnica, Stara Łubianka, Szydłowo, Zawada, Biała, Łomnica, Niekursko, Trzcianka, Krajenka, Ujście, Ługi Ujskie, Biernatowo, Głubczyn.

- kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Skrzatuszu stanowi miejsce kultu religijnego, do którego zmierzały i zmierzają liczne pielgrzymki, obecnie jest głównym ośrodkiem kultu maryjnego w diecezji koszalińsko-kołobrzesckiej, a główny odpust parafialny przypada w święto Wniebowzięcia NMP, 15 sierpnia.

Wraz z Górką Klasztorną, w której odbywają się słynne misteria Męki Pańskiej i Kalwarią Ujską jest jednym z najchętniej odwiedzanych miejsc w województwie.

Zespoły pałacowo-parkowe i dworskie

- Krzewina, Jaraczewo, Kotuń, Biała, Dłużewo, Pokrzywno, Runowo, Rychlik, Smolarnia, Wrząca, Krajenka, Jabłonowo, Bronisławki, Kruszewo, Grabówno, Maryniec, Nowy Dwór.

- stan tych obiektów w znacznej części odbiega od zadowalającego. W dobrym stanie jest dworek w Grabównie.

Cmentarze

- są istotne dla tzw. turystyki sentymentalnej charakterystycznej m.in. dla turystów niemieckich
- cmentarze ewangelickie znajdują się w: Brodnej, Zelgniewie, Krępsku, Chrustowie, Nowej Wsi Ujskiej, Węglewie, Pile.
- cmentarze katolickie ze szczególnymi „ciekawostkami”: Miasteczko Krajeńskie- na miejscowym cmentarzu katolickim pochowano Michała Drzymałę
- cmentarzyska: Biała, ul. Zamkowa (2 obiekty: ciałopalne i kurchanowe),

Zabytkowe kapliczki

- Dziembówko, Skrzatusz, Trzcianka, Niekursko

Młyny

- Dobrzyca, Górnica, Miasteczko Krajeńskie,

Inne obiekty

- kuźnia i dzwonnica strażacka w Zelgniewie
- ratusz w Trzciance
- park w Krajence
- dawna kaplica Grobu Pańskiego w Ujściu
- Pastorówka, ratusz w Ujściu
- dzwonnica w Ługach Ujskich

Istotnym jest, by zwrócić uwagę na interesujące dobra kultury nie tylko Mikroregionu, ale i całego województwa pilskiego. Odwiedzający zwykle pragną zapoznać się z najbardziej znanymi obiektami regionu; istnienie takowych przyciąga w mniejsze miejscowości i promuje szeroki obszar. W województwie pilskim rolę tą spełniają:

- zamek w Goraju
- zamek w Tucznie
- Skansen Ludowy w Osieku
- zespół kościelno- klasztorny w Klasztornej Górcie
- pas umocnień Wału Pomorskiego.

Obiekty o znaczeniu kulturalnym

Zalicza się do nich domy kultury, muzea i galerie. Organizatorem wydarzeń kulturalnych w Pile jest m.in. Pilski Dom Kultury. Muzea mieszczą się w Pile i Trzciance:

- Muzeum Okręgowe w Pile, ul. Browarna 7
- Muzeum im. Stanisława Staszica w Pile, ul. Browarna 18
- Muzeum Regionalne Ziemi Nadnoteckiej im. Wiktora Stachowiaka w Trzciance, ul. Żeromskiego 36a.

IV. 2.3. Walory zainwestowania turystycznego w środowisko przyrodnicze

Szlaki turystyczne

Szlaki piesze

Szlaki piesze grupują się wokół Piły, Trzcianki, Krajenki, Ujścia.

W okolicach Piły:

- szlak niebieski biegnący od odgałęzienia złotego szlaku między Piłą Kaliną a Piłą Leszków do Płynicy przez Jeziorki, Jez. Bagienne, Jeleniowe, Płotki, północną część Piły, Zbiornik Koszyce, Jez. Rudnickie do Zabrodzia.
- szlak niebieski biegnący od Gładyszewa do Skrzatusza przez Górę Dąbrowę
- szlak zielony wokół Zbiornika Koszyce i Jez. Rudnickiego
- szlak żółty biegnący od Sarcza w gm. Trzcianka przez Łomnicę, Stobno, Motylewo, Byszki, Kaczory, Brzostowo do Białośliwia
- szlak czerwony biegnący od Jez. Płotki przez Jez. Jeleniowe, Bagienne, Piłę Leszków i Kalinę, Byszki do Ujścia, Chrustowa i Chodzieży.

W okolicach Trzcianki:

- zielony - od Niekurska przez Sarcz, Trzciankę, Radolin do Czarnkowa
- żółty- od Sarcza przez Łomnicę, Motylewo, Kaczory do Białośliwia.

W okolicach Krajenki:

- czerwony- od Krajenki przez Wąsosz, Złotów, Radawnicę, Ptuszę, Tarnówkę do Krajenki (część szlaku przebiega przez Mikroregion).

Sieć pieszych szlaków turystycznych oplata większość z najciekawszych przyrodniczo miejsc Mikroregionu. Przy ciągłej dbałości o ich dobry stan techniczny i dobry stan informacji zostanie zachowany wymóg właściwej prezentacji turystycznej obszaru turystyce pieszemu.

- ofertę szlaków pieszych można wzbogacić o ścieżki dydaktyczne, w których nacisk kładzie się przede wszystkim na funkcję dydaktyczną, uczącą o środowisku człowieka,
- tzw. szlaki spacerowe, przeznaczone przede wszystkim dla społeczności lokalnych powinny być zlokalizowane na obrzeżach miast i mniejszych miejscowości w dogodnym otoczeniu (zieleni, piękny krajobraz; warunki takie spełnia Piła Kalina, Płotki, okolice Zbiornika Koszyce) i powinny być dogodnie połączone komunikacyjnie ze wszystkimi dzielnicami miasta.

Szlaki rowerowe

W związku z rozwojem turystyki rowerowej, w Pile i na obrzeżach miasta zbudowano 8 km ścieżek rowerowych.. Przebiegają one wzdłuż ciągów komunikacyjnych:

- od obwodnicy nr 10 do Płotek,
- odcinek na ul. Kossaka od ul. Podchorążych do torów kolejowych, do obwodnicy,
- przez wiadukt Aleją Poznańską do ul. Wiosny Ludów,
- ciągiem pieszym na ul. Tetmajera,
- wzdłuż Al. Wyzwolenia.

Turystyka rowerowa zdobywa coraz większą popularność, a obszar Piły i Mikroregionu posiada odpowiednie warunki naturalne do uprawiania tej dyscypliny turystyki.

Szlaki kajakowe

Wijące się rzeki i ich piękne doliny dodają uroku Mikroregionowi, a ich korytami przebiegają malownicze szlaki kajakowe:

1. Gwdy- cały szlak, od Drężna do Ujścia możliwy jest do przebycia w ciągu 7-8 dni, długość 145 km, szlak dość uciążliwy.
2. Noteci- dł. 120 km, łatwy.
3. Płytnicy- dł. 36,2 km, b. uciążliwy.
4. Rurzycy, tzw. „Szlak Jana Pawła II”- dł. 19 km, łatwy.
5. Głomii- dł. 36 km, trudny i uciążliwy.
6. Bukówki (począwszy od Jez. Długiego k. Trzcianki)- dł. 39,5 km, trudny i uciążliwy.
7. Piławy- dł. 38 km, dość łatwy.

Duża liczba ciekawych szlaków kajakowych predestynuje kajakarstwo do spełniania roli promotora turystyki aktywnej. Zaleca się, by rzeki będące szlakami kajakowymi zostały zagospodarowane na wzór Drawy m.in. z:

- pomostami cumującymi zlokalizowanymi w odległościach równych jednego dnia płynięcia, licząc od początku szlaku,
- polanami w pobliżu pomostów przeznaczonymi do biwakowania, zabudowa powinna być estetyczna, a miejsce wyposażone jw niezbędne zaplecze: zadaszenie, doprowadzenie wody pitnej, przygotowane drewno opałowe, toalety, wywóz nieczystości,
- informacją od strony rzeki, mówiącą o tym, gdzie znajduje się miejsce biwakowania.

Punkty widokowe

Brak jest typowych punktów widokowych, walorami miejsc widokowych cieszą się okoliczne wzniesienia:

- Góra Dąbrowa- drugi co do wysokości punkt woj. piłskiego (207 m.n.p.m.), kulminacja pasma morenowego Pagórków Różeckich, 9 km na pn.-zach. od Piły;
- Góra Rzadkowska (187 m.n.p.m.) i Wzgórza Morzewskie między Kaczorami, a Miasteczkiem Krajeńskim;
- krawędź Pradoliny, m.in. w Ujściu.

V. INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA

V. 1. Dostępność komunikacyjna

Piła leżąca na przecięciu dróg krajowych w kierunku Poznania, Koszalina (nr 11); Bydgoszczy i Szczecina (nr 10); Gorzowa, Bydgoszczy (nr 179); Krzyża (nr 180); Złotowa (nr 188) ma bardzo dogodne warunki dostępności komunikacyjnej drogowej. Układ dróg krajowych wspomagają drogi wojewódzkie Piła-Zawada (nr 146), Piła-Kotuń (nr 154), Piła-Kalina (nr 230) i Piła-Zelgniewo (nr 348).

Biorąc pod uwagę fakt, że znaczna część turystów to turyści podróżujący samochodem, jest to istotny atut.

Połączenia kolejowe są również dogodne. Przez Piłę przebiegają główne linie kolejowe do Poznania, Bydgoszczy, Kołobrzegu oraz linie kolejowe do Krzyża, Chojnic i Stargardu.

Trzcianka leży na uczęszczanej trasie kolejowej do Krzyża, Krajenka do Tczewa, Kaczory do Bydgoszczy. Szczególnie dobrą dostępnością drogową cechuje się Ujście (Poznań-Piła), Stara Łubianka (Piła-Wałcz), Śmiłowo (Piła- Bydgoszcz).

Sieć dróg łączących inne miejscowości, w tym siedziby gmin jest daleka od zadowalającego stanu. Problemy może sprawiać dotarcie do wielu zakątków Mikroregionu, jeśli nie dysponuje się własnym transportem. Do licznych miejscowości nie docierają środki transportu publicznego. Rolę łącznika komunikacyjnego spełnia transport autobusowy PKS. Słaba dostępność komunikacyjna niewielkich, ale atrakcyjnych miejscowości jest ważnym hamulcem rozwoju turystyki w Mikroregionie.

Piła i Mikroregion posiada bardzo dobre wyposażenie w stacje paliw oraz warsztaty obsługi samochodów. Mankamentem natomiast są braki miejsc postojowych oraz parkingów.

Stworzenie możliwości wykorzystywania lotniska wojskowego do przewozów pasażerskich zwiększyłoby dostępność komunikacyjną, a tym samym atrakcyjność Piły i okolic.

V. 2. Baza noclegowa

Dysponujący 21 całorocznymi obiektami noclegowymi Mikroregion (13 z nich znajduje się w Pile, 8 w pozostałych miejscowościach) wykorzystuje swoją bazę noclegową średnio

w 42 %

- średnie wykorzystanie miejsc noclegowych w Pile jest większe, niż w reszcie Mikroregionu

i wynosi 57,7 %

- średnie wykorzystanie miejsc noclegowych w pozostałych miejscowościach Mikroregionu jest dość niskie i wynosi 26,3 %.

- w sezonie letnim wiele obiektów wykazuje 100%-owe wykorzystanie miejsc, stagnacja towarzyszy okresowi zimowemu i wiosennemu (jesienią przyjeżdżają grzybiarze).

Liczba miejsc noclegowych ogółem wynosi 1433, z czego 908 znajduje się w Pile, 525 w pozostałej części Mikroregionu.

BAZA NOCLEGOWA PIŁY

OBIEKTY BAZY NOCLEGOWEJ PRZYJMUJĄCE GOŚCI PRZEZ CAŁY ROK

NAZWA OBIEKTU	LICZBA MIEJSC NOCLEGOWYCH	LICZBA MIEJSC KONFERENCYJNYCH	STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC %	DOMINUJĄCA NARODOWOŚĆ GOŚCI	DOMINUJĄCY CEL PRZYJAZDU	FUNKCJA CZASU
1. Hotel „Zacisze”, ul. Żeromskiego 90	45	brak;	około 30 %	polska	praca, obowiązki służbowe	brak reguły
2. Hotel Gromada „Rodło”, Al. Piastów 15,	354	120+40	33%	70%-niemiecka, 24,3%-polska; mniejsza liczba gości ze Szwecji, Holandii, Danii, Francji i Belgii	60%-przejazd; biznes, pobyty służbowe	najwięcej gości przebywa w sezonie letnim- od 1.V. do 15.X.

3. Hotel „Garnizonowy”, ul. Okrzei 18,	69	brak	około 40%	tylko i wyłącznie polska- hotel przeznaczony jest dla wojska	cele służbowe	brak reguły
4. Hotel „Gwda”, Dąbrowskiego 8,”	75	brak	100%	polska i niemiecka	latem- wypoczynke k/po sezonie biznes i przejazd	sezon letni (czerwiec- sierpień) -100%-owe wykorzystanie miejsc
5. Hotel „Dom Kolejarza”, ul. Sikorskiego 9	14	50+60+210 (sala widowiskowa) +40	70%	polska	praca- większość gości, to robotnicy	kwiecień-jesień (ze względu na roboty budowlane i inne prace sezonowe)- największy popyt
6. Hotel „Elite”, ul. Orla 67	86	100	około 40%	niemiecka i polska	przejazd, biznes, wypoczynke	największe wyko- rzystanie miejsc- maj-wrzesień
7. Ośrodek Kolonijno- Wypoczynkowy „Płotki”,	120	120	około 40%	polska i niemiecka	wypoczynke konferencje obowiązki służbowe	największe wykorzystanie miejsc-czerwiec- wrzesień
8. Szkolne Schronisko Młodzieżowe, Al. Wojska Polskiego 45, PTSM,SP 7	40	brak; świetlica-30 osób	34%	polska; goście z byłego ZSRR	wypoczynke kinteresy	największe wyko- rzystanie miejsc: czerwiec- sierpień
9. Pokoje Gościnne „Geofizyka”, Al. Powstańców 185,	39	brak	około 75%	polska; goście z byłego ZSRR	praca- zespoły robotników	brak reguły
10. Zajazd „Tarcza”, Al. Powstańców 182,	18	brak; sala restauracyjna -20 osób	60%	polska; niemiecka; duńska; holenderska	biznes, przejazd, wypoczynke	lato-100%-owe wykorzystanie miejsc
11. Gościniec „Rębajło”, ul. Kossaka 195,.	25	40	70%	polska i niemiecka	wypoczynke k biznes, przejazd	lato-100%-owe wykorzystanie miejsc
12. Motel „Orion”, ul. Siemiradzkiego 16	12	brak; sala restauracyjna - 80 osób	80%	polska i	biznes, towarzystki	brak reguły
13. Pokoje Gościnne, ul. Tucholska 57,	11	brak	brak infor macji	polska, w mniejszym stopniu niemiecka	biznes, wypoczynke	brak reguły

**BAZA NOCLEGOWA POZOSTAŁYCH MIEJSCOWOŚCI
MIKROREGIONU PILSKIEGO**

OBIEKTY BAZY NOCLEGOWEJ PRZYJMUJĄCE GOŚCI PRZEZ CAŁY ROK

NAZWA OBIEKTU	Liczba miejsc noclegowych	Liczba miejsc konferencyjnych	Stopień wykorzystania miejsc nocl. %	Dominująca narodowość gości	Dominujący cel przyjazdu	Funkcja czasu
1. Hotel WODR, Stara Łubianka, ul. Łąkowa Stara Łubianka	25	50	około 10%	polska; belgijska; niemiecka; duńska	szkolenia i konferencje, w mniejszym stopniu wypoczynek	nieco większa liczba gości jesienią-grzybiarze
2. Motel Celmar, Dobrzyca,	46	brak; sala restauracyjna- 60 osób	55%	przewaga gości niemieckich /polska; szwedzka i holenderska	przejazd, biznes, wypoczynek	największe wykorzystanie miejsc- maj-sierpień
3. Hotel „Ajaks”, Trzcianka,	75	50+50	około 25%	polska	przejazd, biznes	największe wykorzystanie miejsc latem
4. Hotel „Zagroda”, Trzcianka, ul. Polna1,	20	brak	około 45%	polska; obywatele b. ZSRR; Niemcy; Włosi	robotnicy sezonowi, biznes, przejazd	brak reguły
5. Dom wypoczynkowy w Ośr. Szkol.- Wypocz. T.K.K.F. „Bajka”, Trzcianka, ul. Za Jeziorem,	62	45+45	30%	obywatele b. ZSRR; polska	interesy, wypoczynek przejazd, sport	latem- 100%-owe wykorzystanie miejsc
6. Pensjonat „January”, Straduń 14,	40	brak; stołówka -40 osób	25%	polska	wypoczynek	latem: 100%-owe wykorzystanie miejsc
7. Ośrodek Szkoleniowo- Wypocz. „Na Skarpie”, Trzcianka, Smolarnia 27,	222	brak; stołówka 85 osób	poniżej 10%	polska; niemiecka; szwedzka; duńska	wypoczynek szkolenia, przejazd, biznes	większy przyływ gości od czerwca do sierpnia
8. Dom Wypoczynkowy w Ośr. Wypocz. „Społem”, Niekursko,	35	35	około 10 %	polska	wypoczynek kolonie	lipiec- sierpień- 100%-owe wykorzystanie miejsc

Poza obiektami czynnymi przez cały rok, turyści korzystają z obiektów sezonowych- pól namiotowych, campingów, sezonowych kwater prywatnych, sezonowych ośrodków wypoczynkowych. Ich liczba podlega corocznym wahanom, a wiele z nich nie jest w żaden sposób rejestrowana.

Można oszacować, że Mikroregion łącznie posiada:

- 10 obiektów sezonowych, z czego w Pile znajdują się 3 ośrodki wypoczynkowe
- pola namiotowe, campingowe znajdują się w okolicach Trzcianki i Kaczor, brak jest pól namiotowych w Pile i jej bliskim sąsiedztwie, choć jej położenie na przecięciu dróg głównych, w pobliżu lasów i jezior jest bardzo korzystne dla lokalizacji obiektów tego typu.

Baza noclegowa w sezonie jest częstokroć wykorzystywana w 100 %. Działaniem niezbędnym jest więc zwiększenie liczby miejsc w obiektach sezonowych, co powinno być realizowane poprzez zwiększanie pojemności turystycznej w obiektach istniejących i zakładanie obiektów nowych.

Lokalizacja pól campingowych i namiotowych w pobliżu uczęszczanych dróg samochodowych spowodowałaby zatrzymanie się większej liczby turystów w Pile i Mikroregionie, przede wszystkim na krótkie pobyty. Z zamiłowania do spędzania wolnego czasu na polskich campingach znani są Holendrzy, którzy według informacji zasięgniętych w hotelach, zajazdach i gościach stanowią liczną grupę korzystających z usług bazy noclegowej.

V. 3. Baza gastronomiczna

Rozmiary zaplecza gastronomicznego na terenie Piły i Mikroregionu stwarzają szeroką ofertę dla ruchu turystycznego. Jest ona elementem towarzyszącym działającej bazy noclegowej. Poza tym działa i szereg restauracji, kawiarni, pubów, jadłodajni skupionych przede wszystkim w ośrodkach miejskich i gminnych, a w sezonie letnim nad popularnymi kąpieliskami.

V. 4. Baza miejsc konferencyjnych.

Duża liczba miejsc konferencyjnych nie jest w pełni wykorzystana. Obiekty Mikroregionu dysponują łącznie ponad półtora tysiącem miejsc konferencyjnych, z czego większość skupia się w Pile (ponad 1200).

Duża część sal konferencyjnych jest dobrze wyposażona, mogą być wykorzystywane jako baza konferencyjna nawet dla imprez specjalistycznych. Potencjał, jaki sobą przedstawiają powinien być w pełni wykorzystany. Wraz z obecnością wolnych miejsc w hotelach i innych obiektach bazy noclegowej poza sezonem letnim stwarzają doskonałą okazję do wykorzystania potencjału Piły jako ośrodka turystyki biznesowej, podróży służbowych i motywacyjnych, jako miejsca organizacji szkoleń, konferencji i mniejszych pod względem liczby gości kongresów.

Pewnym limitem możliwości rozwoju tej gałęzi turystyki jest maksymalna jednostkowa pojemność turystyczna obiektu. Największa liczba osób, które można przyjąć w ramach

jednej imprezy, wynosi 200 (Pilski Domu Kultury). Wielkością optymalną dla liczby uczestników jest przedział od 20 do 120 osób.

Zasadniczym działaniem w sferze wykorzystania miejsc konferencyjnych powinna być organizacja imprez typu szkolenia, sympozja, promocja ukierunkowana na określone grupy odbiorców oraz ciągłe staranie o zachowanie dobrego stanu bazy i podnoszenie jej walorów.

SALE KONFERENCYJNE W PILE I MIKROREGIONIE PILSKIM

Obiekty czynne przez cały rok. Nie uwzględniono tych obiektów, w których funkcję sali konferencyjnej mogą pełnić pomieszczenia gastronomiczne.

NAZWA OBIEKTU	LICZBA MIEJSC KONFERENCYJNYCH
1. Hotel „Zacisze”, Piła, ul. Żeromskiego 90,	30 (świetlica)
2. Hotel Gromada „Rodło”, Piła, Al. Piastów 15,	120+40
3. Hotel „Dom Kolejarza”, Piła, ul. Sikorskiego 9,	50+60+210 (sala widowiskowa)+40
4. Hotel „Elite”, Piła, ul. Orla 67,	100
5. Ośrodek Kolonijno-Wypoczynkowy „Płotki”, Piła-Płotki,	120
6. Szkolne Schronisko Młodzieżowe, Piła, Al. Wojska Polskiego 45, SP nr 7	30 (świetlica)
7. Gościniec „Rębajło”, Piła, ul. Kossaka 195,	40
8. Dom Technika, Piła, ul. Browarna 19,	32+50
9. Internat Zespołu Szkół Ekonomicznych, Piła, ul. Sikorskiego 19,	60 (świetlica)
10. Internat Zespołu Szkół Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa, Piła, ul. Dąbrowskiego 18,	50 (świetlica)
11. Pilski Dom Kultury, Piła, Plac Staszica 1,	200
12. Hotel Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Starej Łubiance, ul. Łąkowa 3,	50
13. Hotel „Ajaks”, Trzcianka,	50+50
14. Dom Wypoczynkowy w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym T.K.K.F. „Bajka”, Trzcianka, ul. Za Jeziorem,	45+45
15. Dom Wypoczynkowy w Ośrodku Wypoczynkowym „Społem”, Niekursko,	35
razem	1507

V. 5. Informacja turystyczna

Punkt informacji turystycznej znajduje się w Pile, w Oddziale PTTK, przy ul. Śródmiejskiej.

Stan informacji turystycznej o i w Mikroregionie jest niezadowalający. Słabość systemu informacji turystycznej jest, niestety, cechą całej polskiej turystyki. Zasadniczym działaniem w sferze poprawy tego bardzo istotnego elementu powinny być działania zmierzające w dwóch kierunkach:

1. Ulepszenia stanu informacji turystycznej w Mikroregionie, poprzez:

- a.** utworzenie sieci punktów informacyjnych z głównym punktem w centrum Piły i punktami lokalnymi: na dworcach kolejowych, w obiektach bazy turystycznej- hotelach, ośrodkach wypoczynkowych itp.,
- b.** przeszkolenie osób, których zadaniem będzie udzielanie kompetentnej i zawsze aktualnej informacji,
- c.** właściwe opracowanie systemu informacji wizualnej, polegającej przede wszystkim na:
 - oznakowaniu szlaków turystycznych i naniesienie niezbędnych informacji poprzez umieszczenie mapki, krótkiego opisu szlaku zawierającego dane o długości szlaku; średnim czasie, jaki jest potrzebny do jego przebycia; połączeń z innymi szlakami; atrakcjami położonymi wzdłuż szlaku.
 - umieszczeniu podstawowych informacji o miejscowości i określonym miejscu poprzez obraz (mapka wraz z lokalizacją „tu jestem”) i opis słowny.
 - umieszczaniu informacji turystycznej nie tylko w miejscach odwiedzanych przez turystów, ale i tam, gdzie przebywa, przechodzi, przejeżdża wielu ludzi- np. wzdłuż dróg, na parkingach, w domach towarowych,
- d.** bezpłatnym rozpowszechnianiu krótkich, atrakcyjnych, zawierających możliwie wiele informacji ulotek,
- e.** dbałość o przekaz wielojęzyczny w języku polskim, angielskim, niemieckim i rosyjskim.

2. Ulepszeniu systemu informacji o mieście i Mikroregionie, przede wszystkim przez:

- a.** rozpowszechnienie informacji o Mikroregionie w biurach turystycznych organizujących turystykę przyjazdową,
- b.** udział w renomowanych targach turystycznych w kraju i zagranicą, pamiętając przede wszystkim o turystach krajowych i niemieckich,
- c.** opracowanie kompetentnego przewodnika i map turystycznych Mikroregionu,
- d.** stworzenie logo turystycznego Mikroregionu Pilskiego,
- e.** umieszczanie reklam Mikroregionu w wydawnictwach turystycznych,

- f. umieszczenie oferty turystycznej w przekaznikach elektronicznych (Internet)
- g. rozpowszechnienie informacji o Mikroregionie w punktach informacji turystycznej na terenie innych regionów turystycznych województwa i województw sąsiednich oraz w aglomeracji Poznania, Łodzi, Szczecina, Warszawy i w konurbacji Górnego Śląska.
- h. umieszczanie informacji na parkingach, dworcach kolejowych i autobusowych, wzdłuż głównych dróg prowadzących w kierunku Piły.

Problem poprawy stanu informacji turystycznej o Mikroregionie jest bardzo skomplikowany. Przyczyną trudności jest brak odpowiednich ustaleń normujących kompetencje i mechanizmy zarządzania, promocji i ogólnego działania w turystyce polskiej.

V. 6. Oferta imprezowa

Kalendarium imprez w Pile i jej sąsiedztwie obejmuje rozmaite wydarzenia sportowe, kulturalne i turystyczne. Stymulująco na turystykę wpływają imprezy cykliczne.

1. W dziedzinie gospodarki, nauki i kultury

- Pilskie Targi Promocyjne (Piła)
- Międzynarodowe Festiwale Folklorystyczne „Bukowińskie Spotkania” (Piła)
- Krajowe Targi Wydawnictw Edukacyjnych Libra (Piła)

2. W dziedzinie sportu, rekreacji i turystyki

- Międzynarodowe Zawody Motorowodne (Trzcianka, Chodzież)
- Międzynarodowe i Ligowe Zawody Żużlowe (Piła)
- Międzynarodowe Imprezy Biegowe (Piła)
- Ogólnopolskie Spływy Kajakowe (Gwda, Piława)
- Żeglarski o Puchar Prezesa UKS „Relaks” w klasie OPT (Trzcianka, Jez. Sarcz)
- egzaminy na stopień żeglarza jachtowego (Trzcianka, Jez. Sarcz)
- rajdy zimowe PTTK
- Ogólnopolski Rajd Szlakiem Zamków i Pałaców Woj. Pilskiego
- Ogólnopolski Rajd Staszicowski
- imprezy wędkarskie:
 - Indywidualne i Grupowe Mistrzostwa Okręgu w dyscyplinie spławikowej, spinningowej i muchowej.
 - Drużynowe Zawody o Puchar Wojewody- open
 - dyscyplina spinningowa: „Troć Drawy”, „Pstrąg Gwdy”, „Szczupak Doliny Rurzyca”

V. 7. Usługi organizatorów wypoczynku i turystyki

Na terenie Piły i Mikroregionu działa ponad 30 biur turystycznych. Nieliczne z nich zajmują się organizowaniem turystyki przyjazdowej. Własne programy obsługi ruchu turystycznego ponadto realizują:

1. Pilski Ośrodek Programowy PTTK
2. Kuratorium Oświaty (w zakresie wypoczynku dzieci i młodzieży)
3. Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych- Zarząd Wojewódzki
4. WOPR (bezpieczeństwo na wodach, szkolenie ratowników)
5. Pilski Okręgowy Związek Żeglarski (turystyka żeglarska)
6. Zarząd Wojewódzki Polskiego Związku Wędkarskiego (wędkarstwo)
7. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych (myślistwo)
8. Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolnego w Starej Łubiance (agroturystyka)
9. Ośrodki Sportu i Rekreacji.

V.8. Inne walory zagospodarowania turystycznego

Do innych walorów zagospodarowania rekreacyjnego Piły i Mikroregionu Pilskiego zaliczyć należy:

- stadniny koni- Maryniec
- strzelnica (Piła)
- solaria, siłownie
- pływalnie (w Pile basen wojskowy i „Wodnik”)
- place zabaw dla dzieci
- miejskie i wiejskie ośrodki kultury
- stadiony (3 obiekty w Pile są częściowo niewykorzystane, co daje sposobność do organizacji wielu imprez).

Czynnikiem aktywizującym rozwój turystyki jest współpraca z miastami bliźniaczymi, zaprzyjaźnionymi. Piła posiada stosowne porozumienia z Kronsztadem (Rosja), Schwerinem i Cuxhaven (RFN) oraz Chatellerault (Francja).

VI. PRODUKT TURYSTYCZNY PIŁY I MIKROREGIONU

Produkt turystyczny, czyli generalizując, oferta przeznaczona do sprzedaży, zawierająca jeden element (np. usługi hotelarskie) lub kompleks atrakcji i usług, kształtowana jest przez szereg czynników, które ostatecznie tworzą główne składniki produktu:

- atrakcje i środowisko miejsca docelowego,
- infrastrukturę i usługi miejsca docelowego,
- dostępność miejsca docelowego,
- wizerunek miejsca docelowego,
- cenę płaconą przez konsumenta- wypoczywającego.

Trudno wyobrazić sobie, by wyłącznie gmina zajmowała się każdym z wymienionych elementów. Coraz częściej używa się sformułowania „przemysł turystyczny”, które jednoznacznie wskazuje na sposób działania w turystyce. **Zadaniem gminy powinno być stworzenie optymalnych warunków do rozwoju turystyki. Korzystne warunki pozwolą na wypracowanie atrakcyjnej oferty turystycznej, której sprzedaż prowadzi do zwiększenia zasobów gminy.**

Z położenia Piły i Mikroregionu w północno-zachodniej Polsce w określonych warunkach naturalnych, jej historii, tradycji turystycznej, uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wynikają określone formy korzystania z przestrzeni i wykorzystania jej dla turystyki:

- Rozwija się turystyka aktywna- kajakowa, jeździecka, rowerowa, piesza i wędkarstwo
- Coraz większą popularność zdobywa ekoturystyka
- Tereny wiejskie pilskiego coraz liczniej odwiedzane są przez zwolenników agroturystyki i turystyki wiejskiej
- Mikroregion gości dzieci i młodzież podczas wypoczynku wakacyjnego
- Wzrasta znaczenie wypoczynku weekendowego zarówno wśród turystów, jak i mieszkańców Mikroregionu
- Szansą Piły i okolic jest zatrzymanie na jak najdłuższy czas licznych podróży przejeżdżających tranzytem
- Bardzo istotną rolę odgrywa turystyka sentymalna turystów niemieckich
- Zaznacza się popularność form wypoczynku związanych z materialnym wykorzystywaniem dóbr przyrody- wędkarstwa, myślistwa, grzybobrania, zbioru jagód i innych płodów leśnych
- Zaznacza się stała przewaga przyjazdów turystów krajowych nad przyjazdami turystów zagranicznych w stosunku 1:3.

Produktem turystycznym Piły może stać się zróżnicowana oferta, w której zostanie wykorzystany potencjał naturalny i zagospodarowania turystycznego, uzupełniany przez potencjał walorów kulturowych i historycznych.

Oferta powinna wykorzystać Piłę jako ośrodek o dużej, obecnie nie w pełni wykorzystanej bazie turystycznej, szczególnie w zakresie miejsc noclegowych i konferencyjnych oraz jako ośrodek Mikroregionu Pilskiego, który posiada znaczny potencjał walorów turystycznych, przede wszystkim naturalnych.

Do pełnienia funkcji ośrodków bazy turystycznej predestynowane są również inne ośrodki lokalne, a szczególnie Trzcianka ze względu na potencjał rekreacyjny i istniejące zagospodarowanie turystyczne.

Obszar Mikroregionu powinien zostać wzbogacony o infrastrukturę turystyczną, która pozwalałaby na wypoczynek poza sezonem letnim, np. wyznaczone szlaki narciarskie, zjazdy saneczkowe, o ofertę imprezową w okresie jesieni, zimy i wiosny oraz o wzbogaconą ofertę imprezową latem.

Nabywcami- adresatami produktu turystycznego Mikroregionu są przede wszystkim

- zwolennicy turystyki aktywnej (kajakarstwo, jeździectwo, turyści rowerowi i piesi),
- zwolennicy turystyki proekologicznej- turysta- przyrodnik, obserwator ptaków
- agroturyści i turyści wiejscy,
- typowy wypoczywający nad wodą, przyjeżdżający na dłuższe i krótsze pobyty,
- niemiecki turysta sentymentalny,
- perspektywicznie turysta przybywający w celach zawodowych- na szkolenia, konferencje, wyjazdy motywacyjne- słowem, odpowiednik turysty- biznesmena,
- turysta- pielgrzym.

Atrakcje turystyczne powinny być wyśmienicie wyeksponowane, promocja turystyczna Piły i Mikroregionu powinna być efektywna, ukierunkowana głównie na następujące grupy odbiorców:

- okolicznych mieszkańców,
- odwiedzających jednodniowych mieszkających w dalszej odległości,
- turystów krajowych,
- turystów zagranicznych,
- wycieczek szkolnych,

oraz na przyciągnięcie odpowiednio dużej liczby turystów i zachęcenie ich do ponownych przyjazdów.

Oferta powinna zawierać jak największą ilość atrakcji, również tych, których nie ma, a które muszą powstać, np. atrakcyjna baza gastronomiczna, atrakcje transportowe- autobus turystyczny, pełen ciekawych wydarzeń kalendarz imprez etc..

Należy zachować ciągłą i staranną dbałość o dobry stan walorów turystycznych, a w tym o dobry stan komponentów środowiska przyrodniczego, obiektów kulturowych i zagospodarowania turystycznego, przyjazną atmosferę między społecznością lokalną a wypoczywającymi.

Koniecznym jest nie przekraczanie chłonności naturalnej terenu, czyli maksymalnej liczby osób, jaką może przyjąć dany teren bez powodowania zniszczeń w środowisku naturalnym.

W przeciwnym razie zostanie obniżona wartość walorów turystycznych, nastąpi dyskomfort rekreacji i ucieczka gości.

Atrakcje turystyczne są bardzo istotne również dla ludności miejscowej, która stanowi istotną grupę odbiorców co najmniej części elementów. Wraz z zagospodarowaniem ich dla turystyki należy wziąć pod uwagę potrzebę wypoczynku ze strony społeczności lokalnej i umożliwić jej efektywny wypoczynek.

Pomimo rynkowych właściwości produktu turystycznego, on sam i warunki decydujące o jego powstaniu muszą być stale monitorowane, a produkt i konkretne działania weryfikowane i aktualizowane.

Efektom działań powinna być konkretna, dobrze przygotowana, przeznaczona dla odpowiednich grup turystów oferta. Wyobrażenie turystyczne miejsca docelowego (Mikroregionu) musi być spójne ze stanem rzeczywistym produktu turystycznego.

VII. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

1. Piła i Mikroregion Pilski mają dogodne warunki dla rozwoju turystyki.
2. Rozwój turystyki zależy nie tylko od inicjatywy władz samorządowych, ale także od inicjatywy osób prywatnych, koncepcji rozwoju turystyki dla Polski, zmian globalnych na rynku usług turystycznych. Uwarunkowany jest również realizacją „Strategii Rozwoju Województwa Pilskiego”, której zasadniczymi zapisami są:
 - aktywizacja promocji i działań marketingowych
 - przekształcenia infrastruktury turystycznej
 - wprowadzenie stosownych zmian organizacyjno-funkcjonalnych w kontekście obowiązujących przepisów i projektowanych unormowań prawno-ekonomicznych w sferze turystyki
3. Program zawiera wytyczne, których realizacja leży w dużej mierze po stronie władz samorządowych, stąd nie ma w nim postanowień typu: „budowa ośrodków jeździeckich”, gdyż takie działanie należy do konkretnych inwestorów, lecz: „wspieranie inicjatywy prywatnej ukierunkowanej na powstanie atrakcyjnej bazy turystycznej i rekreacyjnej”.
4. Program ma charakter otwarty. Turystyka jest dziedziną życia bardzo podatną na zmiany, dlatego każde opracowanie, poruszające się w tym polu działania musi być stale aktualizowane i weryfikowane. Otwarta formuła programu pozwala na ciągłe wnoszenie zmian i poszerzanie bazy informacji o Pile i Mikroregionie Pilskim.
5. Program turystyki zawiera propozycje rozwoju rekreacji.
6. Zadania Programu należy rozpatrywać łącznie z całym opracowaniem.
7. Realizacja Programu pozwoli na osiągnięcie strategicznego dla gminy Piła celu-rozwoju turystyki przy udziale wielu zainteresowanych podmiotów.

Załącznik nr 1. Harmonogram realizacji programu rozwoju turystyki i rekreacji w Pile

LP	ZADANIA	Parametry tech.	Oszacowanie wskaźnikowe kosztów w tys.zł	Źródło finans.		Koordynacja i realizacja	Uwagi
				Budżet gminy Piła	Inne		
I. Zwiększenie atrakcyjności i rewaloryzacja obszarów predystynowanych do wypoczynku i rekreacji							
I.1.	Opracowanie studialne pod kątem wyodrębnienia obszarów wymagających przekształceń lub rehabilitacji.	4 opracow.	246	246		Zarząd Miejski, WA,	Zapisy programu "Strategia rozwoju miasta-Piła 2000+" (realizacja 2 opracowań w 1998 r.)
I.2.	Renowacja obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz objętych ochroną konserwatorską.						Możliwość oszacowania indywidualnych obiektów po przeprowadzeniu badań
I.3.	Ochrona i rehabilitacja terenów zieleni, a w szczególności : - Park im.St.Staszica, - park przy ul..Śniadeckich, - park przy Al..Wojska Polskiego, - park przy ul..Ceglanej.	11,63 ha 1,79 ha 4,93 ha 6,52 ha	1000 50 50 500	1000 50 50 500		Zarząd Miejski, WGK, ZZ i CK,	Zapisy programu "Strategia rozwoju miasta-Piła 2000+"
I.4	Poprawa wizerunku miasta, dbałość o estetykę, wprowadzenie nowych form małej architektury.					Zarząd Miejski, WA	Działalność bieżąca w ramach realizacji budżetu
I.5.	Dbałość o stan sanitarny miasta - uzupełnienie sieci sanitariatów, - likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci, - propagowanie idei czystości i porządku wśród mieszkańców.					Zarząd Miejski, WGK, "Altvater - Piła"	Działalność bieżąca w ramach realizacji budżetu

I.6.	Oczyszczenie i oznakowanie Rezerwatu Kuźnik.					Nadleśnictwo Zdrojowa Góra	Działania wynikające z operatu urządzeniowego Rezerwatu Kuźnik
I.7.	Likwidacja uciążliwości zanieczyszczeń: -hałasu -wody		11750	11750		Zarząd Miejski, WGK	budowa ekranów dźwiękochłonnych wzdłuż tras komunikacyjnych
			1222	652	570	MWiK	budowa osadników z piasku na wylotach do rzeki Gwdy
I.8.	Eliminacja zanieczyszczeń zbiornika Koszyce i rzeki Gwdy: -skanalizowanie osiedla "starych" Koszyc, - skanalizowanie rejonu ul.Wałeckiej - Okrężnej '-skanalizowanie ścieków gm. Szydłowo (St. Łubianka)					Zarząd Miejski, WGK, Wli N gm. Szydłowo	konieczność opracowania koncepcji: skanalizowanie II etap ul.. Wałeczka - Okrężna W 1998 r. zostanie opracowana dokumentacja techniczna (realizacja zadania od 1999r. w ramach pozyskanych środków finansowych
I.9.	Poprawa stanu bezpieczeństwa w mieście.					Zarząd Miejski, Straż Miejska, K.R.P.	Realizacja zapisów programu "Bezpieczne miasto"
II.	Podjęcie prac planistycznych w zakresie obszarów służących rekreacji i turystyce, ze szczególnym wykorzystaniem walorów przyrodniczych						
II.1.	Opracowanie studium potrzeb ludności w zakresie preferowanych form wypoczynku i rekreacji (np.. pływalnia, ścieżki rowerowe, sztuczne lodowisko, hale sportowe, ścieżki zdrowia).		60	60		Zarząd Miejski, WA, WK i S	

II.2.	Organizowanie konkursów na opracowania urbanistyczno-architektoniczne dla obszarów o funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej.	3 konkursy	300	300		Zarząd Miejski, WA	Zbiornik Koszyce - 1998r. Dorzecze Gwdy - I etap Dorzecze Gwdy - II etap bulwary
II.3.	Opracowanie planu perspektywicznego rozwoju terenów zieleni miejskiej na bazie lokalnych wartości środowiska przyrodniczego.	435,97 ha	50	50		Zarząd Miejski, WA, ZZ i CK	
II.4.	Wykonanie szczegółowych badań zbiornika Koszyce pod względem możliwości zagospodarowania turystycznego - przeprowadzenie badań gruntowo-wodnych, - włączenie zbiornika Koszyce do stałego regionalnego monitoringu w zakresie badania zanieczyszczeń.	82,5 ha	100 20	100 20		Zarząd Miejski, WGK, WI i N	Wykonanie badań, których wynik pozwoli na określenie przydatności wód zbiornika do konkretnych funkcji turystyczno-rekreacyjnych
II.5.	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego rejonu zbiornika Koszyce.	151,3 ha	33	33		Zarząd Miejski, WA, ZZ i CK	
II.6.	Opracowanie przyrodnicze utworzenia ogrodu dendrologicznego dorzecze Gwdy.	46,3 ha	10	10		Zarząd Miejski, WA, ZZ i CK	
III.	Modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej						
III.1.	Modernizacja obiektów turystycznych, sportowych i kulturalnych -Stadion		100	100		Zarząd Miejski, WKiS, WI i N	
III.2.	Dostosowanie infrastruktury turystycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.					Zarząd Miejski, WA, WliN, WGT	
III.3.	Odtworzenie i modernizacja atrakcyjnych tras spacerowo-turystycznych; -droga Piła-Kalina-Kaczory, -Kalina jako mini centrum turystyki pieszej i rowerowej, - wyznaczenie punktów widokowych miasta, - wyznaczenie tras spacerowych w mieście;	km				Zarząd Miejski, WA, WK i S	
III.4.	Utworzenie obwodnicy rekreacyjno-turystycznej wokół Piły (Szydłowo-Zawada-Stara Łubianka-Dobrzyca-Krępsko-Skórka-Głubczyn-Zelgniewo-Śmiłowo- Kaczory - Kalina -	-modernizacja 100 km - budowa 15000	25000	15000		gminy Mikroregionu Pilskiego wg	Finansowanie zdań z budżetów gmin na podstawie wspólnego

	Byszki - Ujście-Stobno- Kłoda - Pokrzywnica - Szydłowo)	25 km				porozumienia	porozumienia
III.5.	Budowa ścieżek rowerowych	17 km	2975	2975			według programu
III.6.	Włączenie pilskiej sieci szlaków rowerowych do systemu szlaków rowerowych Polski.	25 km					
III.7.	Budowa parkingów dla zmotoryzowanych.		475	475			
III.8.	Poprawa i uzupełnienie oznakowania szlaków turystycznych;					PTTK	
III.9.	Wytyczenie na terenie miasta szlaków turystycznych ukazujących dziedzictwo kultury materialnej i walory przyrodnicze Piły.					Zarząd Miejski, WKiS, PTTK	
III.10.	Podniesienie poziomu zagospodarowania turystycznego szlaków kajakowych - wyznaczenie i urządzenie polan biwakowych, - budowa przystani cumujących, - uzupełnienie informacji od strony rzeki.						Brak możliwości oszacowania przed opracowaniem koncepcji zagospodarowania dorzecza rzeki Gwdy
III.11.	Poprawa standardu kąpielisk - jez.Płotki, - jez.Piaszczyste.		200	200		Zarząd Miejski, WKiS MOSiR	Zapisy programu "Strategia rozwoju miasta Piła 2000"
III.12.	Podjęcie działań w zakresie zagospodarowania jez.Leśnego (uzgodnienia z gminą Trzcianka).						Finansowanie z budżetu gm. Trzcianka na podstawie porozumienia
III.13.	Zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe i turystyczne osiedla Koszyce, zgodnie z ustaleniami miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego Piła-Koszyce:					Zarząd Miejski, WA, WIiN	Możliwość pełnego oszacowania po opracowaniu planu zagospodarowania przestrzennego Zbiornika Koszyce
	K1/3 UT - zajazd-motel na 50 miejsc, gastronomia ogólnomiejaska,	0,20 ha	1000		1000		
	K1/36 US - tereny sportowe - korty lub kręgielnia,	0,32 ha	320		320		
	K1/37 - teren rekreacyjny: ścieżki zdrowia, jogging itp..	1,44 ha	720	720			

	K1/38 USUG - teren sportowy-kompleks krytych basenów z niezbędnym zapleczem, gastronomia ogólnomiejaska,	1,00 ha	1500		1500	
	K1/49 US- teren sportowy- kryta pływalnia, otwarte tereny sportowo- rekreacyjne,	0,84 ha	630		630	
	K1/53 US - przystań kajakowo-wioślarska oraz molo lub pomost,	0,20 ha	400	400		
	K1/55 USUG - teren sportowy, stadion z niezbędnym zapleczem, usługi gastronomiczne,	2,40 ha				
	K1/57 US - hala sportowa	0,50 ha	4000	4000		
	K3/42 ZL - teren zieleni lesnej, może stanowić uzupełnienie ośrodka rekreacyjnego, ewntualna lokalizacja campingu,	1,14 ha	50	50		
	Tereny zieleni izolacyjnej	4,37 ha	280	280		
	Tereny zieleni urządzonej (bez funkcji usługowej)	7,19 ha	1500	1500		
	Tereny zieleni urządzonej (z funkcją usługową)	1,04 ha	110	110		
III.14.	Zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe i turystyczne doliny rzeki Gwdy , zgodnie z ustaleniami miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Piły i miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego Doliny rzeki Gwdy:					Zarząd Miejski, WA, WIiN
	41 US - teren usług z zakresu rekreacji i sportu, wskazana forma Ogrodu Jordanowskiego,	4,16 ha	140	140		
	24 W - teren parku wodnego z zielenią naturalną, forma stawów podporządkowana nadrzędnej funkcji ciągów pieszych o charakterze rekreacyjnym,	7,30 ha	800	800		
	18 ZPu - teren zieleni urządzonej z dopuszczeniem usług z zakresu sportu, przewidywana lokalizacja przystani kajakowej,	1,80 ha	233	233		
	17 US - teren Nadleśnictwa Zdrojowa Góra, wskazana zmiana na funkcję usługową, głównie dla obsługi ruchu turystycznego.	1,01 ha				

Możliwość pełnego oszacowania po opracowaniu planu zagospodarowania terenu

	Tereny zieleni naturalnej przekształconej	23,44 ha	505	505		
	Tereny zieleni parkowej (bez funkcji usługowej)	18,13 ha	390	390		
	Tereny zieleni izolacyjnej	2,79 ha	180	180		
	20 K ZP, 21 K ZP, 22 K ZP - teren ogrodu dendrologicznego o charakterze krajobrazowym -roślinność naszej strefy klimatycznej z zachowaniem łęgów nadrzecznych i starorzecza (ustalenia miejscowego planu ogólnego zagosp.przestrzennego miasta Piły).	46,3 ha	10000	10000		
III.15.	Zagospodarowanie turystyczne zbiornika Koszyce, zgodnie z ustaleniami miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Piły:				Zarząd Miejski, WA, WIiN	Możliwość pełnego oszacowania po oprac. planu zagosp. terenu
	1K ZL - teren leśny wymagający urządzenia na park leśny	40,80 ha	1750	1750		
	2 K UT - teren wyspy na Zalewie wchodzącej w skład ośrodka rekreacyjnego	3,80 ha	820	820		
	3 K W - zbiornik retencyjny Koszyce na rzece Rudzie, możliwość wykorzystania zbiornika na akwen kąpielowy z plażą i urządzeniami towarzyszącymi	82,50 ha				
	7 K UT - projektowany ośrodek przywodny nad Zalewem Koszyckim wypoczynku codziennego z -plażami piaszczystymi i trawiastymi, -akwenem dla pływających i niepływających, -przystaniami dla sprzętu pływającego (żaglówek , kajaków..), - hotel turystyczny z gastronomią, - obiekty towarzyszące .	65,00 ha				
	W tym wg planu realizacyjnego opracowanego przez Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Poznaniu , na wsch. części terenu 7 K UT mogą znajdować się: - wyspa rekreacyjna, - park krajobrazowy, - brodziki,					3,81 ha 14, 40 ha 0,47 ha

	- baseny dla niepływających, - baseny dla pływających, - basen dla sprzętu wodnego, - pomosty - drogi i ścieżki spacerowe,	5,5 km			0,29 ha 0,38 ha 0,098 ha 4 444 m ²	
IV. Zachowanie i odpowiednie eksponowanie istniejących oraz generowanie nowych walorów						
-zabytków dziedzictwa kulturowego						
-walorów przyrodniczych						
IV.1.	Wspieranie różnych form ochrony dziedzictwa kulturowego -kurhany ul.. Poznańska					Zarząd Miejski, WKiS
IV.2.	Wspieranie wszelkich form twórczości artystycznej					Zarząd Miejski, WKiS, PDK
IV.3.	Inicjowanie wymiany międzynarodowej, kulturalnej					Zarząd Miejski, WKiS
IV.4.	Organizowanie różnego rodzaju imprez kulturalnych i sportowych o zasięgu ponadlokalnym i ponadregionalnym					Zarząd Miejski, WKiS, MOSiR
V. Poprawa jakościowo - ilościowa bazy noclegowej						
V.1.	Prowadzenie stałego monitoringu ilości, jakości potrzeb bazy noclegowej					Zarząd Miejski, WPiR
V.2.	Analiza wykorzystania bazy noclegowej					Zarząd Miejski, WPiR
V.3.	Pełniejsze wykorzystanie bazy noclegowej poza sezonem poprzez organizowanie krótkich pobytów (wycieczek, szkoleń, konferencji)					Zarząd Miejski, WPiR, WKiS działania promocyjno-marketingowe
V.4.	Wspieranie inicjatyw mających na celu rozwój ilościowy i jakościowy bazy turystycznej m.in.poprzez ukierunkowane działania w sferze planowania przestrzennego i gospodarki gruntami(wyznaczenie obszarów pod lokalizację pól namiotowych,ośrodków campingowych)					Zarząd Miejski, WA, WGT,
V.5.	Inicjowanie działań komercyjnych ukierunkowanych na powstanie prywatnych pól namiotowych, ośrodków campingowych, kwater agroturystycznych. Wykorzystanie potencjału ogrodów działkowych					Zarząd Miejski, WPiR, ZPOG
V.6.	Podjęcie działań w celu pozyskania inwestora dla powstania Eurocampingu na obrzeżu miasta w pobliżu zbiornika Koszyce					
V.7.	Podjęcie działań umożliwiających pozyskanie miejsc noclegowych dla turystów mniej zamożnych, młodzieży szkolnej. Wykorzystanie szkół, internatów na schroniska młodzieżowe, stacje.					Zarząd Miejski, WKiS, WO, WPiR
VI.	Informacja turystyczna, promocja, marketing					

VI.1.	Utworzenie centrum informacji turystycznej w Pile: -pozyskanie lokalu -wyposażenie -obsługa	rocznie	40	40			
VI.2.	Stworzenie wizualnej informacji przy dworcach, drogach, parkingach, obiektach rekreacyjno - wypoczynkowych.						Zarząd Miejski, WKiS, WPiR, WGK
VI.3.	Konieczność podjęcia skoordynowanych działań w celu przygotowania kompleksowej oferty turystyczno - rekreacyjnej Piły i mikroregionu pilskiego (gminy, firmy turystyczne, podmioty gospodarcze).						Zarząd Miejski, WKiS, WPiR, gminy Mikroregionu
VI.4.	Wydawanie aktualnych, wielojęzycznych informatorów o możliwości turystyki i rekreacji w Pile i mikroregionie pilskim.					Zarząd Miejski, WPiR	Działalność bieżąca w ramach realizacji budżetu
VI.5.	Kontakty z biurami turystycznymi krajowymi i zagranicznymi w celu upowszechnienia oferty turystycznej					Zarząd Miejski, WKiS, WPiR	Działalność bieżąca w ramach realizacji budżetu
VI.6.	Inicjowanie i wykorzystywanie podjętej międzynarodowej wymiany gospodarczej, kulturowej i sportowej m.in. poprzez formę współpracy miast bliźniaczych.					Zarząd Miejski, WKiS, WPiR	Działalność bieżąca w ramach realizacji budżetu
VI.7.	Prezentacja walorów poprzez udział w krajowych i międzynarodowych targach turystycznych.					Zarząd Miejski, WPiR, WKiS	Działalność bieżąca w ramach realizacji budżetu
VI.8.	Wykorzystywanie multimedialnych firm dla celów promocji walorów i oferty turystycznej Piły i mikroregionu.					Zarząd Miejski, WPiR, WKiS	Działalność bieżąca w ramach realizacji budżetu
VI.9.	Wykorzystanie sentymentalnej turystyki przyjazdowej do rozpropagowania walorów kulturalno - przyrodniczych.					Zarząd Miejski, WPiR, WKiS	Działalność bieżąca w ramach realizacji budżetu
VI.10.	Wykorzystanie wszelkich nowoczesnych form promocji: internet, formy multimedialne do rozpropagowania walorów oraz oferty turystycznej mikroregionu.					Zarząd Miejski, WPiR, WKiS	Działalność bieżąca w ramach realizacji budżetu
VII. Szkolenie kadr							
VII.1.	Podjęcie współpracy z uczelniami o kierunkach turystyczno - rekreacyjnych w celu pozyskania kadry obsługującej różne sfery turystyki i rekreacji.						

VII.2. Organizacja seminariów, szkoleń dla liderów turystyki w mikroregionie.
